

ΚΑΝΗ ΚΑΡΑΒΑ

Το τέρας μέσα τους

ΚΕΔΡΟΣ

Κανή Καραβά: *Το τέρας μέσα τους*

ISBN 978-960-04-5112-2

Επιμέλεια-Διόρθωση: Βάσω Παπαχρήστου
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *Κανή Καραβά, 2021*
© *Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2021*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.
Γ. Γενναδίου 3
Αθήνα 106 78
τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655
www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr
e-mail: books@kedros.gr

Οι χήνες, όταν βγουν από τα αυγά τους, τις πρώτες 15-16 ώρες της ζωής τους ακολουθούν κατά πόδας το πρώτο μεγάλο κινούμενο ον που εμφανίζεται μπροστά τους. Ο Κόνραντ Λόρεντς, φορώντας κίτρινες γαλότσες, παρουσιαζόταν στις νεογέννητες χήνες, στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, και αυτές τον ακολουθούσαν πιστά όπου πήγαινε. Αν παρουσιαζόταν ύστερα από αυτή την κρίσιμη χρονική περίοδο, οι νεογέννητες χήνες δεν τον ακολουθούσαν γιατί ήδη είχαν διαλέξει κάποιον άλλο κινούμενο ον, προφανώς τη μητέρα τους.*

* Αυστριακός, ζωολόγος, ηθολόγος και ορνιθολόγος, κάτοχος του βραβείου Νομπέλ ιατρικής και φυσιολογίας, το οποίο μοιράστηκε με τον Καρλ φον Φρις και τον Νικολάας Τίνμπεργκεν το 1973, για τις μελέτες του ως προς τη συμπεριφορά των ζώων, για τα πειράματα που πραγματοποίησε και τις θεωρίες που διατύπωσε, με γνωστότερη εκείνη της εγχάραξης, τη διαδικασία, δηλαδή, κατά την οποία ο νεοσσός νιώθει ενστικτωδώς έλξη προς τη μητέρα του ή το άτομο με το οποίο θα έρθει σε επαφή για πρώτη φορά. Ο Κόνραντ Λόρεντς ήταν εθνικοσοσιαλιστής και είχε εγγραφεί στο ναζιστικό κόμμα το 1938. Το 1944, ενώ βρισκόταν στο Ανατολικό μέτωπο, συνελήφθη και πέρασε τέσσερα χρόνια σε σοβιετική φυλακή. Μετά τον πόλεμο εξέφρασε τη λύπη του για την ένταξή του στο ναζιστικό κόμμα.

Κεφάλαιο 1

Ο άντρας με τη σκούρα καμπαρντίνα κατέβηκε από το ταξί στη λεωφόρο Κηφισίας, στο ύψος του Φάρου, περπάτησε για λίγο κατά μήκος της λεωφόρου κι έπειτα έστριψε σε ένα στενό. Ο δρόμος γυάλιζε από τη βροχή, που εν τω μεταξύ είχε σταματήσει εντελώς. Περπατούσε γρήγορα με τα χέρια στις τσέπες και τον γιακά της καμπαρντίνας του σηκωμένο, πηδώντας πάνω από λακκούβες γεμάτες νερό, όταν αντιλήφθηκε πίσω του έναν ανεπαίσθητο θόρυβο, σαν να μετακινήθηκε ένα χαλίκι. Δεν γύρισε να κοιτάξει, δεν επιβράδυνε καν το βήμα του, σίγουρος ότι κάποιος τον ακολουθούσε. Για την ακρίβεια, ότι τον παρακολουθούσε. Σήκωσε τους ώμους και συνέχισε τον δρόμο του μέσα στην υγρή, κρύα νύχτα. Όχι ότι δεν το περίμενε. Σε τέτοιους καιρούς πρέπει να είσαι έτοιμος για όλα, σκέφτηκε, καθώς έσπρωχνε την καγκελόπορτα για να μπει στην αυλή του διώροφου σπιτιού, στο Ψυχικό, έχοντας μετανιώσει κιόλας που είχε δεχτεί την πρόσκληση. Ήταν όμως αργά. Κοντοστάθηκε μπροστά στην πόρτα. Ο άνθρωπος που τον ακολουθούσε θα είχε κρυφτεί προφανώς σε κάποιο σκοτεινό σημείο του δρόμου, όπου και θα περίμενε υπομονετικά σύμφωνα με τις εντολές που

είχε λάβει. Δουλειά κι αυτή να τρέχεις μέσα στην άγρια νύχτα κυνηγώντας σκιές και χίμαιρες, είπε μέσα του ενώ χτυπούσε το κουδούνι.

«Καλώς τον!» είπε ο κοντόσωμος άντρας με το γκρι κοστούμι και την αλυσίδα στην τσέπη του γιλέκου του. Του έσφιξε δυνατά το χέρι και παραμέρισε για να περάσει. «Έλα, πάμε στο γραφείο μου καλύτερα, να μη μας ενοχλήσει κανείς», πρότεινε και τον οδήγησε στο βάθος του διαδρόμου.

Ο Ισίδωρος Αριστέας ακολούθησε τον οικοδεσπότη. Πριν καθίσει, πήγε στο παράθυρο και τράβηξε λίγο την κουρτίνα. Πηχτό σκοτάδι και μόνο οι αντανakλάσεις από τις σταγόνες της βροχής που φωσφόριζαν τόπους τόπους.

«Τι κάνεις εκεί, Ισίδωρε;»

«Κάποιος με ακολουθούσε. Έχεις μήπως καμιά ιδέα ποιος μπορεί να ήταν;» ρώτησε χαμογελώντας ειρωνικά.

«Οχ, αυτή η μανία σου. Δεν σε ακολουθούσε κανείς, γιατί κανείς δεν έχει λόγο να το κάνει. Έλα, κάθισε», του είπε δείχνοντας δίπλα του τη θέση στον δερμάτινο καναπέ. «Τι θα πεις; Ένα κονιάκ, ίσως;»

«Ναι, κονιάκ, σε ευχαριστώ».

Γέμισε δυο ποτήρια, του έδωσε το ένα και ξανακάθισε κοιτάζοντάς τον εξεταστικά.

«Καταβεβλημένο σε βλέπω. Όλα καλά;» είπε σμίγοντας τα φρύδια του.

«Σχεδόν».

«Δηλαδή;»

«Η Γκέρτα θέλει να φύγουμε για το Βερολίνο».

«Πώς... Γιατί έτσι ξαφνικά;»

«Δεν είναι ξαφνικό, Δημήτρη, το συζητάμε εδώ και πολύ καιρό. Δεν κατάφερα να της αλλάξω γνώμη κι έτσι αποφασίσαμε να φύγουμε».

«Ομολογώ ότι το περίμενα, παρότι είναι πολύ κακή περίοδος αυτή για να βρεθεί κανείς στη Γερμανία».

«Το ξέρω, η απόφαση όμως είναι ειλημμένη. Δεν μπόρεσε να πείσει τη μητέρα της να φύγει από το Βερολίνο. Στάθηκε αδύνατο παρά τις πιέσεις. Της μίλησα κι εγώ, αλλά μάταια. Η Γκέρτα πιστεύει ότι αν πάει η ίδια εκεί, θα τη μεταπείσει και θα μας ακολουθήσει. Όπως καταλαβαίνεις, δεν γινόταν να την αφήσω να πάει μόνη της».

Έπεσε μια αμήχανη σιωπή ανάμεσά τους. Ο Δημήτρης Μαρινάκης, διευθυντής της Υπηρεσίας Αλλοδαπών της Αστυνομίας Πόλεων, κοίταζε τον παλιό του φίλο με ανάμικτα συναισθήματα. Από το πόστο που κατείχε γνώριζε ότι ένα τέτοιο ταξίδι ήταν παρακινδυνευμένο. Δεν επρόκειτο όμως να επιμείνει για να του αλλάξει γνώμη, δεν θα ωφελούσε. Άλλωστε, βλέπονταν σπάνια, ειδικά μετά το πραξικόπημα της 4ης Αυγούστου, όταν ο ίδιος είχε πάρει το μέρος του Μεταξά. Θυμήθηκε τη συνάντησή τους αμέσως μετά, που είχε καταλήξει σε άγρια αντιπαράθεση όταν του ανακοίνωσε ότι αναλαμβάνει διευθυντής της Υπηρεσίας Αλλοδαπών. Οι σχέσεις τους έκτοτε δεν αναθερμάνθηκαν ποτέ, παρά τις δικές του προσπάθειες. Δεν του κράτησε κακία για τους χαρακτηρισμούς που εκτόξευσε εναντίον του, το θεώρησε λίγο πολύ φυσικό για κάποιον που ήταν μέλος του ΚΚΕ. Αργότερα, βέβαια, αποχώρησε από το κόμμα, χωρίς όμως να απαρνηθεί τις ιδέες και τα πιστεύω του, παραμένοντας ένας ανένταχτος κομμουνιστής. Εξάλλου, όλη

η οικογένεια ήταν προοδευτικών αρχών, ο αδερφός του μάλιστα, ο Λουκάς Αριστέας, ήταν ένα από τα ανώτερα στελέχη του ΚΚΕ.

Η Γκέρτα ήταν μια γυναίκα ευχάριστη, δυναμική και προικισμένη, αν και κάπως εσωστρεφής. Δεν συνήθιζε να μιλάει για τον εαυτό της και ο Μαρινάκης είχε παρατηρήσει την αμηχανία της και τη σπουδή να αλλάξει τη συζήτηση κάθε φορά που γινόταν λόγος για τη ζωή της πριν από τον ερχομό της στην Ελλάδα. Με τον Ισίδωρο είχαν γνωριστεί στα μέσα της δεκαετίας του 1920 στη Μόσχα, όπου εκείνος είχε πάει για σπουδές και η Γκέρτα για μια έκθεση ζωγραφικής. Θα πρέπει να ήταν κεραυνοβόλος έρωτας γιατί λίγο αργότερα ήρθε να τον βρει στην Ελλάδα και ύστερα από μερικούς μήνες παντρεύτηκαν. Η Γκέρτα του ήταν πολύ συμπαθής. Κρίμα που δεν τους έβλεπε συχνά, αν και μάθαινε τα νέα τους από τη γυναίκα του τη Νίνα, καθώς με τον Ισίδωρο υπήρξαν συμμαθητές στο σχολείο και οι οικογένειές τους διατηρούσαν φιλικές σχέσεις.

Ο Δημήτρης Μαρινάκης πήρε μια βαθιά ανάσα:

«Ισίδωρε, δεν με παρακολουθείς;»

«Πώς, ναι, βέβαια», μουρμούρισε εκείνος.

«Τα πράγματα στην Ευρώπη είναι πολύ άσχημα. Από στιγμή σε στιγμή μπορεί να ξεσπάσει πόλεμος. Είναι και το θέμα της Αυστρίας. Αλήθεια, μια και το ανέφερα, τι πιστεύεις ότι θα κάνει τελικά ο καγκελάριος Σούσνιγκ; Θα ενδώσει στις πιέσεις του Χίτλερ; Εγώ, δεν ξέρω γιατί, έχω την εντύπωση ότι ο Χίτλερ θα κάνει περίπατο».

«Τι να σου πω... Παρότι χριστιανοφασίστας, παραμένει υπέρμαχος της ανεξαρτησίας της χώρας του. Η Αυστρία, ας

μην το ξεχνάμε, με την άρνησή της ήδη από το 1871 να ενταχθεί στο Β' Ράιχ, απέδειξε ότι επιθυμεί να παραμείνει ανεξάρτητη. Εσύ τι πιστεύεις; Ότι μπορεί τώρα να ενδώσει στις μεθοδεύσεις του Χίτλερ;»

Ο Ισίδωρος ήταν σίγουρος ότι ο Δημήτρης Μαρινάκης δεν έλεγε απλώς τη γνώμη του, γνώριζε κάτι παραπάνω, αλλά ως εκ της θέσεώς του δεν θα το ομολογούσε ποτέ. Απορούσε μάλιστα γιατί είχε ανοίξει μια τέτοια συζήτηση μαζί του.

«Μα τότε, ο αυτοκράτορας της Αυστροουγγαρίας αρνήθηκε την ένταξη στο Β' Ράιχ επειδή δεν ήθελε να είναι αυτοκράτορας δεύτερος τη τάξει. Τώρα, όμως, Αυστροουγγαρία δεν υπάρχει πια. Κι έπειτα, ήδη από το 1918, πολλοί Αυστριακοί επιθυμούν την ένωση με τη Γερμανία».

«Πράγμα μη εφικτό», τον διέκοψε ο Ισίδωρος, «εφόσον κάτι τέτοιο το απαγορεύει ρητώς η Συνθήκη των Βερσαλλιών».

«Χμ... Ναι. Οι Γάλλοι και οι Άγγλοι φοβούνται πάντα μια ισχυρή Γερμανία. Παρ' όλα αυτά, η επιθυμία για ένωση παραμένει παρά τις θρησκευτικές διαφορές».

«Ο Χίτλερ είναι διαβόητος. Πάντα εποφθαλμιούσε την προσάρτηση της Αυστρίας κι ας δήλωνε σε κάθε ευκαιρία ότι κάτι τέτοιο δεν τον ενδιαφέρει. Ας μην ξεχνάμε ότι δικός του δάκτυλος ήταν η δολοφονία του Ντόλφους επειδή ακριβώς φοβόταν την επανεγκατάσταση των Αψβούργων στη χώρα. Τότε, τα σχέδιά του είχαν αποτραπεί από την παρέμβαση του Μουσολίνι, τώρα όμως που ο τελευταίος συμμάχησε μαζί του, η κατάσταση είναι διαφορετική», είπε ο Ισίδωρος.

«Γνώμη μου είναι ότι ο Σούσνικ δεν έχει καμιά τύχη ύστερα από ό,τι προηγήθηκε. Ο Χίτλερ δεν του έχει συγχωρήσει το

γεγονός ότι απαγόρευσε τη λειτουργία του αυστριακού εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος. Απόδειξη, το τελεσίγραφο που του έστειλε προχτές να αναστείλει την απαγόρευση. Μετά την αδιαφορία της Γαλλίας, της Αγγλίας και της Ιταλίας, ο Σούσνικ ή θα υποχρεωθεί να υποκύψει στις απαιτήσεις του Χίτλερ, ή...» σταμάτησε σαν κάτι να τον απασχολούσε.

«Ή; Γιατί σταμάτησες;» τον προέτρεψε ο Ισίδωρος.

«Εκτιμήσεις κάνω. Λέω, λοιπόν, ότι ακόμη και αν ο Σούσνικ αντισταθεί, αν και πολύ αμφιβάλλω γι' αυτό, η Αυστρία θα προσαρτηθεί ούτως ή άλλως στη Γερμανία».

Ο Ισίδωρος συνέχιζε να τον παρατηρεί ήρεμα. Παρ' όλο που το πρόσωπό του δεν πρόδιδε τις σκέψεις του, ήταν βέβαιος ότι μιλούσε μετά λόγου γνώσεως. Εξάλλου, αυτή ήταν η δουλειά του διευθυντή της Υπηρεσίας Αλλοδαπών.

Ο Δημήτρης Μαρινάκης πήρε το κουτί με τα πούρα και πρόσφερε ένα στον Ισίδωρο.

«Όχι, δεν θα πάρω. Μήπως σου βρίσκεται κανένα τσιγάρο;»

«Τσιγάρο; Ναι, βέβαια. Νόμιζα όμως ότι το είχες κόψει».

«Για να βοηθήσω την Γκέρτα που φοβάται ότι αν μυρίσει καπνό θα το ξαναρχίσει. Έξω όμως από το σπίτι καπνίζω πού και πού. Για να είμαι ειλικρινής», γέλασε, «καπνίζω κανονικά».

Άναιψε, πήρε δυο τρεις βαθιές ρουφηξιές και μετά σηκώθηκε και άρχισε να κόβει βόλτες πάνω κάτω ώσπου στο τέλος στάθηκε μπροστά στο παράθυρο κι έμεινε να παρατηρεί τα κλαδιά των δέντρων που έγερναν από το βάρος της βροχής, που είχε αρχίσει να πέφτει με μανία. Ο Δημήτρης Μαρινάκης εν τω μεταξύ είχε μετακινηθεί από τον καναπέ και είχε καθίσει στην πολυθρόνα του γραφείου του.

«Τι κοιτάζεις έξω, Ισίδωρε; Και γιατί έχεις αυτό το ύφος; Πιστεύεις, αλήθεια, ότι σε παρακολουθούν; Νόμιζα ότι αστειευόσουν προηγουμένως».

«Όχι, δεν αστειευόμουν. Κάποιος με ακολούθησε έως εδώ. Και τώρα, είναι σίγουρα κρυμμένος κάπου και περιμένει».

Ο Δημήτρης Μαρινάκης τον κοίταζε μέσα από τους καπνούς του πούρου του.

«Όχι, πάντως, εμείς, έχεις τον λόγο μου», είπε ακουμπώντας το πούρο στο τασάκι.

Ο Ισίδωρος χαμογέλασε:

«Θα μου έκανε πολύ κακή εντύπωση, αγαπητέ μου, τη χειρότερη εντύπωση, για να είμαι απόλυτα ακριβής, εάν δεν με παρακολουθούσατε. Η Υπηρεσία Αλλοδαπών και οι μυστικές υπηρεσίες της Ελλάδας που έχουν στήσει τόσες σκευωρίες, στρατολογώντας δεκάδες σπιούνους που παριστάνουν τους φιλήσυχους πολίτες, Γερμανούς, Ρώσους, Ούγγρους, Πολωνούς, ακόμη και Εσθονούς, αρτίστες των καμπαρέ, επιχειρηματίες, υπαλλήλους, που έχουν διεισδύσει παντού, σε υπουργεία, στον στρατό, στην αστυνομία, σε πρεσβείες, διαβρώνοντας και παρακολουθώντας τους πάντες και τα πάντα, θα άφηγε έτσι κάποιον που δεν έχει κρύψει ποτέ τη συμπάθειά του προς το κομμουνιστικό κόμμα και ο αδερφός του οποίου είναι ένα από τα ανώτερα στελέχη του. Με απογοητεύεις, Δημήτρη».

«Με ειρωνεύεσαι;»

«Εσύ τι λες;»

«Θέλεις αλήθεια να σου πω; Αποκλείεις να σε παρακολουθούν οι δικοί σου;»

«Ποιοι είναι οι δικοί μου;»

«Ας μην παίζουμε με τις λέξεις. Το κομμουνιστικό κόμμα».

«Δεν είμαι πλέον μέλος του, γιατί να με παρακολουθεί;»

«Αστειεύεσαι, βέβαια, ε; Άφησέ το, αν ανοίξουμε τέτοια συζήτηση θα ξημερωθούμε. Θέλεις να συνεχίσουμε την κουβέντα που είχαμε για όσα μας απειλούν ως έθνος και ως χώρα; Σου υπόσχομαι ότι στο τέλος θα σου απαντήσω σε αυτό που με κατηγορήσες λίγο πριν».

«Σε ακούω, να ξέρεις όμως ότι δεν ήρθα εδώ να πέσω σε καμιά παγίδα. Τη γνώμη μου θα συνεχίσω να τη λέω χωρίς φόβο και πάθος. Και δεν φοβάμαι, ούτε την υπηρεσία της οποίας προϊστάσαι, ούτε την αστυνομία, ούτε και το κομμουνιστικό κόμμα».

«Μη δραματοποιείς την κατάσταση, σε παρακαλώ, εδώ βρίσκεσαι σαν φίλος. Αν ήθελα να σε ανακρίνω θα ήταν πολύ εύκολο να το κάνω, όχι εγώ ο ίδιος προσωπικά, αλλά κάποιος υφιστάμενός μου».

Κοιτάχτηκαν για λίγο και ο Ισίδωρος σήκωσε του ώμους του, σε μια κίνηση που έδειχνε ότι αδιαφορούσε παντελώς.

«Ισίδωρε, δεν σου κρύβω ότι έχω σοβαρές ανησυχίες. Και όχι τόσο για τις αμέσως επόμενες κινήσεις του Χίτλερ, τις οποίες, λίγο έως πολύ, όλοι υποψιαζόμαστε. Εκείνο που με ανησυχεί περισσότερο είναι τα μακροπρόθεσμα σχέδιά του. Και εάν σε αυτά συμπεριλαμβάνεται και η χώρα μας».

Ο Ισίδωρος Αριστέας κούνησε πάλι το κεφάλι του και με το ζόρι συγκράτησε τα γέλια του. Αν ήταν δυνατόν ο προϊστάμενος των μυστικών υπηρεσιών της Ελλάδας, που είχε στήσει μαζί με την αστυνομία ολόκληρο δίκτυο πρακτόρων, που είχε διεισδύσει ακόμη και σε ξένες πρεσβείες, να χρησιμοποιεί τη

λέξη «υποψιάζομαι», τη στιγμή που μέχρι πρόσφατα οι υπηρεσίες του συνεργάζονταν με τους Γερμανούς και τους τροφοδοτούσαν με πληροφορίες. Ωστόσο, δεν είπε τίποτα, προτίμησε να μείνει σιωπηλός. Τίναξε τη στάχτη του τσιγάρου του στο τασάκι και περίμενε.

«Γιατί δεν μιλάς; Θα ήθελα να ακούσω, έστω, την άποψή σου. Δεν σου ζητώ να μου αποκαλύψεις τις μυστικές σου σκέψεις, εάν έχεις», είπε χαμογελώντας. «Θέλω να πω ότι η γνώμη σου μετράει για μένα».

«Ομολογώ, αγαπητέ Δημήτρη, ότι όλο αυτό είναι τόσο περίεργο, που μοιάζει ύποπτο. Η ξαφνική πρόσκλησή σου, η συζήτηση αυτή, ο άνθρωπος που με ακολούθησε. Ελπίζω μόνο να μη με υποψιάζεσαι σαν κατάσκοπο κι εμένα», έβαλε τα γέλια. «Και δεν γνωρίζω απολύτως τίποτα, αξιολογώ ό,τι διαβάζω στις εφημερίδες και ακούω στο ραδιόφωνο, όπως και ο υπόλοιπος κόσμος. Τι βαρύτητα θα μπορούσε να έχει άλλωστε η γνώμη ενός απλού πολίτη για την Υπηρεσία Αλλοδαπών; Ξέρεις τι πιστεύω; Ότι ακόμη και η δυνατότητα να λείει κανείς τη γνώμη του είναι πολυτέλεια στις μέρες μας και καλό είναι να το αποφεύγει γιατί μπορεί να στραφεί εναντίον του».

«Γιατί έφυγες από το κόμμα;»

«Όπα, ήρθαμε στο προκείμενο. Ε, δεν θα μου πεις ότι δεν το γνωρίζεις γιατί θα βάλω τα γέλια».

Ο Ισίδωρος τον κοίταζε χαμογελώντας ειρωνικά. Η σιωπή βάρυνε ακόμη περισσότερο την ατμόσφαιρα.

«Πίστευα ότι σε διέγραψαν».

«Δημήτρη, ξέρεις πολύ καλά τι συνέβη και δεν μπορώ να καταλάβω ούτε γιατί παίζεις αυτό το κακόγουστο θέατρο, ούτε

τι προσπαθείς να πετύχεις. Εγώ έφυγα από το κόμμα μετά τα περσινά γεγονότα. Δεν μπορεί να μην το γνωρίζεις, γιατί, αν συμβαίνει αυτό, το ξαναλέω, είσαι ακατάλληλος για τη θέση που κατέχεις».

«Μάλιστα... Έφυγες, λοιπόν, επειδή διαφωνούσες με τις τελευταίες εκκαθαρίσεις του Στάλιν και τις θεωρίες του περί παγκόσμιας συνωμοσίας που είχαν σκοπό να ανατρέψουν το σοβιετικό καθεστώς; Γιατί σε πείραξαν τόσο μερικές στημένες δίκες; Δεν ήταν αναμενόμενες;»

Τον κοίταζε με ένα συγκαταβατικό χαμόγελο ξέροντας ότι τον χτύπησε εκεί που πονούσε.

«Ήθελες να το ακούσεις να το λέω, έτσι;» είπε ο Ισίδωρος.

«Έλα, το ξέρω ότι εκτιμάς πολύ τον Τρότσκι και σε πείραξε που τον κατηγορήσαν ως πληρωμένο πράκτορα των καπιταλιστικών δυνάμεων και έχοντα διασυνδέσεις με την Γκεστάπο», είπε ο Μαρινάκης αγνοώντας τη σπόντα του Ισίδωρου και συνέχισε: «Να σου πω, ούτε εγώ τα πιστεύω αυτά. Οι δημόσιες δίκες ήταν μια παρωδία και μην κοιτάς που η Ευρώπη αντέδρασε χλιαρά, αυτό έγινε γιατί θεωρούν τον Στάλιν αντίπαλο δέος του Χίτλερ. Σου λένε, μόνο να κερδίσουμε έχουμε από τη μεταξύ τους αντιπαλότητα, ας μείνουμε αμέτοχοι».

Ο Ισίδωρος του έκανε νόημα να σταματήσει.

«Ας σταματήσουμε αυτή τη συζήτηση, Δημήτρη».

Είχε θυμώσει στ' αλήθεια.

«Καλά, καλά, σου ζητώ συγγνώμη αν έθιξα ευαίσθητα για σένα θέματα. Με όλο το θάρρος της φιλίας μας το έκανα».

Έπεσε μια βαριά σιωπή μεταξύ τους που διήρκεσε κάμποσα λεπτά.

Ύστερα ο Μαρινάκης σήκωσε το ποτήρι του προς το μέρος του Ισιδώρου και ευχήθηκε:

«Εις υγείαν, φίλε μου, και στην πατρίδα πάνω απ' όλα», και το έφερε στο στόμα του πίνοντάς το μονορούφι. «Πού είχαμε μείνει, αλήθεια; Α, στα σχέδια του Χίτλερ. Θα μου πεις, λοιπόν, τη γνώμη σου για το τι πιστεύεις; Ποιες νομίζεις ότι θα είναι οι επόμενες κινήσεις του Χίτλερ;»

«Δημήτρη, τι νόημα έχουν οι δικές μου εκτιμήσεις; Κουβέντα να γίνεται;»

«Για μένα έχουν, και πολύ μεγάλη μάλιστα. Θέλω να τις ακούσω, θα μου κάνεις μεγάλη χάρη.»

Ο Ισιδώρος αναστέναξε. Τη γνώμη του μπορούσε να την πει. Αυτήν και τίποτε άλλο.

«Φίλε μου, κανένας μας δεν είναι άμοιρος ευθυνών. Όλοι έχουμε ένα ποσοστό ευθύνης, αυτό που αναλογεί στον καθένα μας για ό,τι βιώνουμε. Η δημοκρατία της Βαϊμάρης ήταν βραχύβια παρότι αποτέλεσε έργο μετριοπαθών πολιτικών δυνάμεων έχοντας απέναντί της μια πρωτοφανή εχθρότητα και όχι μόνο από τους ναζί. Η κατάληξη, ως εκ τούτου, ήταν αναπόφευκτη, δεν συμφωνείς; Ακόμη και ο Μαρξ διαψεύστηκε παταγωδώς. Πώς αρχίζει το κομμουνιστικό μανιφέστο; “Ένα φάντασμα πλανιέται πάνω από την Ευρώπη, το φάντασμα του κομμουνισμού”.* Αντ' αυτού, πλανιέται το φάντασμα του ναζισμού. Ένας ολόκληρος λαός περιβάλλει με εκδηλώσεις λατρείας έναν επικίνδυνο ψυχασθενή, μια από τις πλέον εγκλημα-

* Με αυτή τη φράση ξεκινά η εισαγωγή από το κομμουνιστικό μανιφέστο που έγραψαν ο Καρλ Μαρξ και ο Φρίντριχ Ένγκελς, το 1848.

τικές φιγούρες που γέννησε η Ιστορία. Πρόκειται περί πρωτοφανούς ιστορικού μετασχηματισμού της ιδεολογίας μιας ολόκληρης κοινωνίας. Τα πράγματα είναι πολύ σοβαρά για να τα συζητάμε μεταξύ τυρού και αχλαδιού».

«Τη Βαϊμάρη μισούσαν και οι κομμουνιστές πλην των ναζί, για να είμαστε δίκαιοι, αγαπητέ μου, και για να αποδίδουμε τα του Καίσαρος τω Καίσαρι».

Ο Ιοίδωρος δεν του απάντησε κι εκείνος συνέχισε:

«Τι σε κάνει τόσο σίγουρο ότι η κατάσταση είναι μη αναστρέψιμη;»

«Η κατάσταση είναι παγιωμένη και θα οδηγήσει σε ολοσχερή καταστροφή. Της Γερμανίας και της Ευρώπης, ίσως και του υπόλοιπου κόσμου, αν δεν υπάρξει σθεναρή αντίσταση. Ο Χίτλερ εξυφαίνει τα πιο νοσηρά σχέδια, η κατάσταση είναι ανεξέλεγκτη και κανείς δεν πρόκειται να ξεφύγει. Ο Μαρξ διαψεύστηκε, η Ρόζα Λούξεμπουργκ δολοφονήθηκε, η δημοκρατία της Βαϊμάρης κατέρρευσε φέρνοντας στην εξουσία τους ναζί. Ο γερμανικός διαφωτισμός, που υπήρξε η αφετηρία της κοινωνικής και πολιτικής απελευθέρωσης, έδωσε τη θέση του σε αυτή την εκτρωματική κατάσταση που απειλεί πλέον την ισορροπία του κόσμου. Αυτή είναι η γνώμη μου μιας και τη ζήτησες».

«Χμ».

Ενδιαφέρουσα άποψη, σκέφτηκε ο Μαρινάκης, μόνο που ο ίδιος πίστευε ότι η κατάσταση ήταν ακόμη αναστρέψιμη. Ότι η Αγγλία και η Γαλλία θα κατάφερναν να αποτρέψουν τα σχέδια του Χίτλερ. Ή ότι ο γερμανικός λαός κάποια στιγμή θα ξυπνούσε από τον λήθαργο και θα αντιδρούσε. Ήδη υπήρχαν έντονες φωνές αντίστασης. Ειδικά στον στρατό. Ωστόσο τον

ενδιέφερε πολύ να μάθει τι πίστευε ένας απλός πολίτης, ένας άνθρωπος βαθιά συγκροτημένος, ρεαλιστής και προπαντός δι-
ορατικός, όπως ήταν ο Ισίδωρος. Ένας κομμουνιστής.

«Τι σε κάνει τόσο απαισιόδοξο;»

«Όλοι γνωρίζαμε τι ήταν αυτό που οδήγησε στην άνοδο του
ναζισμού. Η πρωτοφανής οικονομική κρίση την οποία κλήθηκε
να διαχειριστεί η μετριοπαθής κυβέρνηση της Γερμανίας υπό
τον ασφυκτικό διεθνή έλεγχο, καθώς και η οικονομική κατάρ-
ρευση με το κραχ του 1929. Ένας ολόκληρος λαός καταδικά-
στηκε σε εξαθλίωση επειδή έχασε έναν πόλεμο, τιμωρήθηκε
δηλαδή για τις επιλογές των ηγετών του. Όμως ποιος αρρω-
στημένος νους μπορεί να πίστευε ότι μια ανιστόρητη συνθή-
κη που επέβαλε όρους τόσο εξευτελιστικούς στον γερμανικό
λαό θα είχε διάρκεια ζωής και δεν θα οδηγούσε σε επικίνδυνα
σχήματα; Ο εθνικοσοσιαλισμός είναι προϊόν της ταπεινωτικής,
για τον γερμανικό λαό, Συνθήκης των Βερσαλλιών. Η Ιστορία
μάς έχει διδάξει ότι η κοινωνία που βιώνει την έξωθεν επιβολή
όρων ως ταπείνωση αντιδρά και όταν στην ταπείνωση προστε-
θεί και η εξαθλίωση, ε, τότε, η κατάληξη είναι αυτή που βλέ-
πουμε. Γι' αυτό, προσωπικά πιστεύω ότι ο γερμανικός λαός δεν
θα αντιδράσει. Είναι πολύ κουρασμένος, απογοητευμένος και
έχει τρωθεί ανεπανόρθωτα το ηθικό του».

Ο Δημήτρης Μαρινάκης συνέχισε να τον κοιτάζει μέσα από
τους καπνούς του πούρου του χωρίς να μιλάει. Του έκανε νόη-
μα με το χέρι να συνεχίσει.

«Το αυγό του φιδιού, λοιπόν, το γέννησε η ένδεια, ο εξευ-
τελισμός, η τιμωρία για το αμαρτωλό παρελθόν, η απαξίωση
και, τέλος, η περηφάνια ενός λαού. Εάν αυτό δεν το αντιλαμ-

βάνονται ούτε η Γαλλία, ούτε η Αγγλία, ούτε η Αμερική, που ήταν και οι βασικοί εμπνευστές του αποτρόπαιου αυτού σχεδίου, τότε είναι άξιοι των εξελίξεων και ας αναλάβουν τις ευθύνες τους. Και για να επανέλθουμε εκεί απ' όπου ξεκινήσαμε, ο Σούσνικ δεν πρόκειται να ενδώσει στις πιέσεις του Χίτλερ και να του παραδώσει τη χώρα του αμαχητί».

Ο Δημήτρης Μαρινάκης ανακάθισε, έσβησε το πούρο, πήρε από το μπράτσο τον φίλο του και τον τράβηξε προς την εσωτερική πόρτα.

«Φοβάμαι ότι η Νίνα όπου να 'ναι θα κάνει έφοδο μουρμουρίζοντας ότι το φαγητό της έχει κρυώσει εάν αργήσουμε να περάσουμε στην τραπεζαρία. Μου έδωσε μια ώρα διορία για να πούμε τα δικά μας, όπως είπε, ούτε λεπτό παραπάνω. Τη βλέπω να ορμάει εδώ μέσα και να μας παίρνει διά της βίας», είπε γελώντας και συνέχισε κοιτάζοντας το ρολόι του. «Έχουμε δέκα λεπτά ακόμη στη διάθεσή μας. Και για να κλείσουμε αυτή τη συζήτηση, εγώ έχω τη γνώμη ότι εάν η Γαλλία και η Αγγλία δεν αντιδράσουν άμεσα, που η γνώμη μου είναι ότι δεν θα αντιδράσουν, σε λιγότερο από έναν μήνα ο Χίτλερ θα έχει προσαρτήσει την Αυστρία. Χωρίς αντίσταση. Η Ιταλία θα παραμείνει αμέτοχη – ο Μουσολίνι έχει ήδη συμμαχήσει με τον Χίτλερ κι αυτή τη φορά δεν πρόκειται να αντισταθεί στα σχέδιά του».

«Πιστεύεις ότι η Αυστρία θα παραδοθεί αμαχητί; Ε, τότε, δεν γνωρίζεις τον αυστριακό λαό. Η Αυστρία δεν θα παραμείνει ίσως κυρίαρχη, θα έχει όμως περισώσει την αξιοπρέπειά της. Το ηθικό ενός λαού είναι πρωταρχικής σημασίας. Όσο γι' αυτό που είπες ότι θα ακολουθήσουν κι άλλοι, εδώ συμφωνώ. Το σχέδιο του Χίτλερ είναι να καταλάβει όλη την Ευρώπη. Ίσως

και κάτι παραπάνω. Δεν με κάλεσες, όμως, εδώ για να ακούσεις τη γνώμη μου για τη Δημοκρατία της Βαϊμάρης, την τύχη της Αυστρίας και τα σχέδια του Χίτλερ, ε;»

«Όχι, σίγουρα όχι. Θεωρώ όμως ότι είναι σημαντικό να ακούς την άποψη ενός φίλου».

Ο Ισίδωρος πρόσεξε ότι τόνιζε και ξανατόνιζε τη λέξη «φίλος», όταν στην ουσία δεν είχαν υπάρξει ποτέ πραγματικοί φίλοι.

Εκείνη ακριβώς τη στιγμή, όπως είχε προβλέψει ο Δημήτρης Μαρινάκης, άνοιξε η πόρτα και μπήκε η γυναίκα του που, βλέποντας τον Ισίδωρο, πήγε προς το μέρος του με τα χέρια ανοιχτά κι ένα πλατύ χαμόγελο στα χείλη της.

«Αγαπητέ μου Ισίδωρε, πόσο χαίρομαι που σε βλέπω! Σε χάσαμε τελευταία, ρωτάω πάντα τον Δημήτρη για σένα και σήμερα που μου είπε ότι θα έρθεις μετρούσα τις ώρες. Σε παρακαλώ, να μας έρχεσαι συχνότερα. Ο Δημήτρης έχει ανάγκη από έναν καλό φίλο κι εγώ από τον παλιό μου συμμαθητή».

Ο Ισίδωρος την έσφιξε κι εκείνος στην αγκαλιά του, τη φίλησε στα δυο μάγουλα και, μετά, γυρίζοντας προς τον Δημήτρη Μαρινάκη, είπε γελώντας:

«Πώς είμαστε; Σαν ζευγάρι θέλω να πω, ταιριάζουμε;»

«Αχ, τα νιάτα... Είστε απίθανοι. Πόσο σας ζηλεύω, αγαπητοί μου. Είστε το τέλειο ζευγάρι αισθητικά. Απορώ πώς εσύ δεν την ερωτεύτηκες στο σχολείο. Αλλά, τι ρωτάω... Τότε δεν είχες μάτια για καμία και για τίποτα. Ήσουν αφοσιωμένος στο κόμμα». Αναστέναξε και συνέχισε: «Να ξέρεις, πάντως, ότι αν μου συμβεί οτιδήποτε, σου την αναθέτω, μόνο εσένα εμπιστεύομαι για να μου την προσέχεις».